

Urban Warrior

Jedan od najvećih problema mladih u područjima od posebnog državnog interesa je zasigurno depresija, koja je posljedica ratnih djelovanja na ovim područjima. Vidljivo je to po istraživanjima Društva za psihološku pomoć iz Zagreba, koje je posvetilo mnogo pažnje istraživanjima među ovom populacijom stanovnika. Tako se došlo do nekih vrlo alarmantnih podataka o velikom broju djece koja su doživjela post-traumatski stres, a manifestira se kao "ratne rane" na psihi djece i mladih. Još prije nekoliko godina, uslijed općeg depresivnog stanja zajednice te brojnog zaostalog oružja nakon vojne akcije "Oluja", dolazilo je do velikog broja samoubojstava mladih.

Problem velikog broja suicida u jednoj maloj zajednici tadašnji "oci grada" pokušali su rasvijetliti organiziranjem tribine koja se trebala baviti tim problemom. Najzanimljivije je bilo da nisu pozvani predstavnici te skupine stanovnika, tako da se uzalud raspravljalo, a nitko nije imao pravi uvid u "problem". Političke stranke su pokušavale nadmudri vanjem ispitivati oporbene adute, no osim prepirki, ništa se konkretno nije odlučilo.

Dvojica aktivista predložila su udruživanje mladih u nevladinu organizaciju, koja bi ponudila program i izbor raznih aktivnosti, glazbenih, likovnih, filmskih i sportskih. Bu-

dući da nisu pripadali ni jednoj stranci, dobili su veliki otpor lokalnih političara koji su već samu ideju proglasili samo pokušajem. Nakon nekoliko dana Kostajnička alternativna scena – KAOS, organiziranjem likovnih radionica te sportskih događanja poput streetballa, okupila je mnoštvo mladih. Končno se događalo nešto novo u ruševnim ulicama Hrvatske Kostajnice.

Uz potporu nevladinog sektora iz Zagreba i sličnih organizacija iz Italije i Portugala, ubrzo je registrirana nevladina udruga, koja se bavila problemima mladih.

Oživnicama po prostor

Nakon nekoliko mjeseci rada te jako dobra odaziva mladih koji su prepoznali aktivnosti koje ih zaista zanimaju, udruga je naišla na prvi problem – prostorije. Gradsko poglavstvo je oklijevalo, tako da su mladi morali smisliti akciju koja će prevladati sporost birokracije, ali i razbiti uspavanost lokalne uprave. Ideja je bila da se od morbidnih osmrtnica koje "krase" bandere i izloge Hrvatske Kostajnice, načini nešto sasvim suprotno. Takvu vrstu osmrtnice su nazvali "oživnica". Oživnica je sadržavala fotografiju mladih, tekst koji je govorio više o toj osobi te njegovoj kreativnosti. Uz pitanje:

ima li tko sličan, nek' nam se pridruži!?, na kraju je bio logo udruge. Naravno, umjesto morbidnog crnog ruba, oživnice su imale cvjetiče, leptiriće i ostale šarene simbole koji su davali živost sivilu postratnog gradića.

Prve reakcije ljudi koji su rano ujutro krenuli na posao, bile su šokantne. Naime, mladi su oblijepili gradić s dvjestotinjak oživnica. Sjećam se jedne reakcije stare bake koja je rekla: Nema me dva dana u gradu, a toliko umrlih! Kad bi se građani približili oživnici, vidjeli bi da je to poziv na aktivnosti udruge koja je poput ptice Feniks izronila iz pepela Hrvatske Kostajnice. Šok-reakcijom udruga Kostajnička alternativna scena je dobila prostorije. Iako je tu bilo još problema, jer tadašnji ravnatelj Pučkoga otvorenog učilišta nije dozvoljavao pristup mladima, vjerojatno zbog sruza ideja i nemogućnosti praćenja urbanog razvoja supkulture mladih, privremeno se udruga zadovoljila prostorijom od nekoliko kvadratnih metara, gdje su imali ured.

U jednom trenutku udruga KAOS je okupljala oko stotinjak mladih koji su se družili na likovnim radionicama, video aktivnostima, te organiziranju ljetne animacije zajedno s partnerskim udrugama "Nacrtaj mi osmijeh" iz Zagreba te iz Lyona u Francuskoj. Uz suradnju s francuskim animatorima, nekolicina mladih stanovnika Kostajnice pohodila je edukaciju u Lyonu. Umrežavanjima sa sličnim inicijativama, stvorena je mreža udruuga, pa je značajna i suradnja s Volonterskim centrom iz Zagreba koji je u partnerskom odnosu bio jedan od organizatora ljetnih međunarodnih volonterskih kampova na rijeci Uni. Mladi studenti iz cijelog svijeta bi dolazili u Hrvatsku Kostajnicu i zajedno s lokalnim stanovništvom (najviše s mladima i djecom), čistili rijeku Unu, te pripremali kulturna događanja. Kad je oživio ovaj mali grad, raznim aktivnostima i uključivanjima građana u manifestacije, potaknute su i neke zaboravljene tradicije. Jedna od tradicionalnih kulturnih manifestacija je i Venećijanska noć na rijeci Uni. Riječ je o ukrašavanju čamaca s izborom najdekorativnijeg. Sredinom osamdesetih, ova je manifestacija otišla u zaborav, a sad je ponovno prihvaćena i sastavni je dio ljetnih događanja na rijeci Uni. Isto tako je pokrenuta i utrka unskih čamaca, koja je izmišljena kako bi se razbila ljetna monotonija u Hrvatskoj Kostajnici.

KAOS-om protiv kaosa

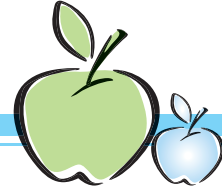
Svojim radom i dokazivanjem korisnosti razvoja civilnog sektora, ubrzo je udruga dobila potporu lokalne vlasti. Naravno, u malim mjestima je to dobro, ali povlači se i drugo pitanje, jer ako te podržava jedna politička opcija, neprijatelj si one oporbene. No, tada još nije bilo nekih velikih problema, pa se rad

"Should I stay or should I go?!"

Kako se stalno javlja problem da mladi sve više napuštaju manje gradove, želio bih u nekoliko rečenica opisati razmišljanja mladih, a da ne uvrijedim nikoga, jer mi to nije cilj. – Jedva čekam da odem iz ovog grada, jer je ovdje pušiona! – riječi su klinca koji još nije završio ni osnovnu školu. Šokiran takvim razmišljanjem tražim razloge, pa me klinac njima obasipa, od nezaposlenosti do uspavanosti ljudi koji nisu za radikalne (pozitivne) promjene. Nezaposlenost je jedan od najvećih razloga zašto nam se studenti ne vraćaju u Hrvatsku Kostajnicu i slične gradiće. Tako je to kad nemaš za egzistenciju, a oko tebe jedna nezdrava klima. Ljudi se više ne družu, a politička slika se odražava na licima građana. Obecanja previše, aktivnosti nikako. Sladunjave riječi vrijeme nemilosrdno gazi, a sve nove ideje, kao da rijeka Una nosi sve dalje odavde. Postoji li obećana zemlja?! Zaposleni koji imaju uvjete za mirovinu, umjesto da prepuste svoja radna mjesta mladima koji i te kako mogu pratiti globalni razvoj tehnologija i trendova u Europi, s razlogom čekaju da se poboljšaju uvjeti umirovljenja. Šah-mat pozicija. Sa školom ne možeš naći posao, no bez škole, ako si snalažljiv, možeš i obrnuti neku paru. Upravo tako razmišljaju mladi, potaknuti situacijama oko sebe, iskustvom preživljavanja u ovom dijelu Hrvatske pod posebnom državnom skrbi. U ljetnim mjesecima mladost odlazi na jug, za sezonskim poslovima, pa imamo osjećaj da najmanje živosti ima u našem gradiću. Radom koji najčešće završi tako da im se ne plati, naša mladost iz kontinentalnih krajeva postaje "bijelo roblje na plavom Jadranu". S druge strane, u javnim ustanovama, umjesto s osmijehom na licu dočekuju nas namrgođeni službenici, već odavno spremni za mirovinu. Svojom bezvoljnošću i uspavanim stavom, kao da tjeraju korisnike s porukom: ovdje je tako i ostat će tako, jer promjene su nemoguće. Sjetit ću se samo tih službenika koji ne znaju ni upaliti računala, a dalje da ne spominjemo. Toliko o informatizaciji i djelatnicima koji baš kao da iz inata ne daju svoj posao mladim snagama. I tako se svi vrtimo u krug: mladi nezadovoljni nezaposlenošću odlaze iz manjih gradova, dok stariji nezadovoljni plaćama ne žele u mirovinu pa se pitaju: Kud nam to mladi odlaze?! Krivaca nema ili smo baš svi pomalo krivi zbog toga?! Neću Vam dati odgovor, ali ću Vas potaknuti da razmišljate...

Daniel Pavlič

daniel.pavlic@sk.htnet.hr

udruge u sektoru ekologije i kulture razvijao vrlo pozitivno. Sasvim slučajno, aktivisti udruge su uvidjeli problem koji se nadvio nad širim područjem Banovine. U Prostornom planu Sisačko-moslavačke županije planirana je gradnja odlagališta za nisko i srednje radioaktivni otpad. Pretpostavljeni psihološki učinak bi imao velike posljedice na promoviranje regije sa seoskim turizmom i proizvodnjom zdrave hrane, tako da su odmah poduzete neke akcije. Javnost nije bila upoznata s tim problemom, iako je Aarhuskom konvencijom omogućeno sudjelovanje javnosti u donošenju odluka vezanih za ekologiju u njihovoj regiji. Uz edukacije i dobre stručne argumente, udruga je aktivno sudjelovala u informiranju građana pa i u odlučivanju na razini regije. Umreženo je više od dvjestotinjak nevladinih udruga Hrvatske i susjedne Bosne i Hercegovine, a podrška je dolazila iz svih krajeva svijeta pa i od najvećih ekoloških organizacija poput Greenpeace iz Amsterdama i Friends of the Earth iz Italije.

Ova vrsta aktivizma privukla je još veći broj mladih, a snimanjima dokumentaraca Hrvatske televizije, udruga KAOS postala je simbolom jedne male udruge iz provincije koja se odupire nuklearnim lobijima. Kad se stvorila jezgra aktivista koji su vukli sve konce i bili pokretački stroj KAOS-a, budućnost udruge je bila neupitna. Raznim aktivnostima popunjavali bi sve ono što lokalna vlast nije mogla pokriti. U suradnji s Policijskom postajom, mladi su sudjelovali u programima borbe protiv droga, a s Hrvatskim Crvenim križem u borbi protiv spolnih bolesti i AIDS-a. Činilo se da je nekolicina aktivista spojila ono nespojivo i to upravo preko osnivanja Povjerenstva za mladež Grada Hrvatska Kostajnica. Želje i mogućnosti mladih mogli su doći do ušiju onih koji su donosili odluke. No, ipak, stvari su krenule nizbrdo...

Supkulturom protiv blokada

Politika je sve ono što se radi u svezi ljudi pa je tako i ova udruga postala predme-

tom zanimanja političara. Trudili su se da se ne bave politikom, a politika se bavila njima, pa je došlo do nesuglasica s lokalnim političarima. Ubrzo se kao posljedica javila medijska blokada u tiskovnim medijima Sisačko-moslavačke županije, tako da se u novinama više nije mogla pročitati ni jedna vijest vezana za brojne aktivnosti Kostajničke alternativne scene. Sljedećih mjeseci uslijed blokade i pritiska lokalnih političara, roditelji su sve manje dozvoljavali članovima udruge sudjelovanje na manifestacijama. Opadanjem broja članova, udruga je ubrzo prestala s radom i konačno se ugasila.

Gašenje udruge se obilježilo s pravim osmrtnicama nazvanim R.I.P. – radikalno inscenirani performance, na kojima su aktivisti KAOS-a objavili u svim gradovima županije kako se udruga ugasila zbog pritiska i medijske blokade te naveli sva ona događanja koja su organizirali, a građani nisu imali priliku dobiti informaciju o tome.

Nakon nekoliko mjeseci, jezgra "okorjelih" aktivista nastavila je svoj rad na civilnom sektoru jer se osjetilo slabljenje aktivnosti i nezainteresiranost mladih koji su lagano nastavili padati u monotoniju i inertnost pod isprikom kako ovaj grad ne nudi ništa, osim karte u jednom smjeru u pravcu velikih gradova. Naravno, tu su i poroci koji se javljaju zbog ekonomsko-socijalne krize i gubljenjem obitelji, kao osnovne jedinice, koja je uzrok negativnom trendu kod mladih.

Škole, koje bi osim obrazovne uloge trebale imati i odgojnu, nisu nudile neki izbor aktivnosti u koraku s globalnim razvojem. Iako se nekolicina mladih nastavila baviti dosadašnjim aktivnostima, ali smanjenim kapacitetom, naišla je na otpor ustanova koje su u domeni tih aktivnosti. Tako se nastavio rad, ali pod neregistriranom inicijativom nazvanom Inicijativa nadrealista Kostajnice, koja se često prezentirala na Internetu blogom: <http://ink.blog.hr>

Potrebe mladih iz jedne male sredine su uistinu velike, no također je veliko i nerazumijevanje lokalnih političara koji najčešće od drveta ne vide šumu. Na taj način umjesto civilnih inicijativa, klubova mladih i udruga, osnivat će se u budućnosti agencije za odljev mozgova. Dok još postoji interes mladih za kreativnim aktivnostima, potrebno ih je podržati s razine lokalne zajednice, ako ne i regionalne, jer bi se na taj način onemogućilo degradiranje od strane "onih" koji imaju utjecaj na pozitivne pomake u malim sredinama. Ako se to u skoroj budućnosti ne dogodi, mladi će pohrliti u veće gradske sredine, a negativna demografska slika će se proširiti na gradiće poput Hrvatske Kostajnice. Zar su agencije za odljev mozgova naša stvarnost?!

Daniel Pavlič

daniel.pavlic@sk.htnet.hr